

ญี่ปุ่นบุกปัดตานี

(ภาษา ค ม น ก)

ตอนจบ

ประมุข อุทัยพันธุ์

คณะกรรมการประสานงานร่วมกัน

เมื่อไทยร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น การปฏิบัติการต่างๆ ก็ต้องอยู่ในลักษณะร่วมมือกัน และการร่วมมือกันนั้นจะกระทำอย่างไร ไม่ได้ ต้องเป็นหลักเป็นฐาน สิ่งแรกที่แสดงออกมาก็คือ การจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานร่วมกันฝ่ายญี่ปุ่นนั้นแน่นอนว่า กรรมการทุกคนเป็นทหารมียศระดับหัวหน้าทั้งนั้น ส่วนฝ่ายไทยมีคละกัน ข้าหลวงประจำจังหวัด ผู้บังคับกองพันทหารราบ ผู้กำกับตำรวจภูธร เป็นต้น แต่ละฝ่ายจะมีกรรมการก็คนไม่อาจจะทราบได้ชัดเจนคณะกรรมการประสานงานนี้ จะมีกิจกรรมหลักหรือกิจกรรมอื่นใด ยากที่จะสืบรู้ แต่ที่ประจักษ์กับสายตา นั่นก็คือ บ่อยครั้งที่มีการประชุมคณะกรรมการ ในห้องข้าหลวงประจำจังหวัด บนศาลากลางจังหวัด เลิกประชุมแล้ว บางครั้งเห็นออกมาหน้าต้ายิ้มแย้มแจ่มใสกันดีแต่บางครั้งก็หน้าบูดหน้าบึ้ง

รถยนต์เริ่มออกวิ่ง

เมื่อไทยกับญี่ปุ่นเป็นมิตรกันแล้ว ผู้ที่โล่งอกมากที่สุดก็คือ เจ้าของรถยนต์โดยสารต่างก็นำรถยนต์ที่ซุกซ่อนไว้ตามที่ต่างๆ ออกวิ่งรับส่งผู้โดยสาร ทำให้การติดต่อสะดวกขึ้นสินค้าต่างๆ สามารถกระจายออกสู่ตลาดชนบทได้ กุ้งหอยปูปลาที่พวกอำเภอด่างๆ อดกันมาร่วม 2 เดือนนั้น ก็เป็นอันหมดสิ้นไป ญี่ปุ่นจะอยู่ที่ไหน จะไปที่ไหน ไม่มีใครสนใจกัน เพราะเหตุการณ์โดยทั่วไปสงบดี การรบการต่อสู้ในเมืองไทยก็ไม่เห็นแล้ว อธิบายว่าเขายกกำลังไปรบกันที่ไหน ผลเป็นอย่างไร ก็รู้ได้ไม่มาก เพราะหนังสือพิมพ์รายวันก็เสนอข่าวมิให้หาซื้ออ่านกันแล้ว

เรียนภาษาญี่ปุ่น

เพื่อความเหมาะสมในสถานการณ์บ้านเมืองขณะนั้น ทางราชการจึงให้ข้าราชการและประชาชนควรได้ศึกษาภาษาญี่ปุ่นบ้าง เพื่อจะได้ใช้พูดจากัน โดยศึกษาจากหนังสือซึ่งมีผู้พิมพ์ออกจำหน่าย เสียงเอ๋ย อะๆ โอะๆ ของภาษาญี่ปุ่น สร้างความครี้ออกครี้อใจแก่ผู้ศึกษามีใช้น้อย

ระรื่นระเวิงกับภาษาญี่ปุ่น คิดว่าจะง่าย ที่ไหนได้ มันไม่ใช่ง่ายดังคิด เพียงคำว่า “สวัสดี” จะใช้ทั้งทายกัน ก็มีการแบ่งเวลาเสียด้วย โอชะโย โงะโช มาส - สวัสดีตอนเช้า คอนนิจิ วะ - สวัสดีตอนกลางวัน คอมบัน วะ - สวัสดีตอนค่ำ แม้จะเข้านอนก็ยังสวัสดีด้วยคำว่า โอ ยะสุมิ นะโช ก็เหมือนๆ ของไทย ไทยเรามี อรุณสวัสดิ์ สายัณห์สวัสดิ์ ราตรีสวัสดิ์ แต่เราไม่ค่อยใช้พูดกัน เราใช้ “สวัสดี” ครอบจักรวาลไปเลย ไม่ว่าจะเวลาไหนใช้ได้ทั้งนั้น คำ สวัสดี เฉยๆ ของญี่ปุ่น เขาก็ไม่พิมพ์ไว้ในหนังสือเสียด้วย ตกกลางเลือกคอนนิจิ วะ - สวัสดีตอนกลางวัน เขาจะหมายถึงตอนเที่ยงวันหรืออย่างไร เราไม่รู้ ก็รวบยอดเอาเสียทั้งวัน จาก คอนนิจิ วะ แล้ว ก็มี อะริเงโตะ - ขอบใจ ชะโยนะระระ - ลาก่อน และ โยะ - ครี๊ว 4 คำแค่นี้ ก็พอจะพูดคุยกับญี่ปุ่นได้ในระยะเวลาสั้นๆ ให้อะไรๆ แปลกใจเส้นได้ ชั้นแรกพอเห็นญี่ปุ่น เราก็มั่วเข้าไปทักทายด้วย คอนนิจิ วะ จากนั้นญี่ปุ่นพูดอะไรๆ เราก็มั่ว คำเดียวจะพืดตะพือไปเลย เมื่อเห็นญี่ปุ่นทำท่าแงงๆ เราก็มั่ว อะริเงโตะ ขอบใจเขาก่อน จึงโยกมือลา ชะโยนะระระ แค่นี้ก็พอ พอจะทำให้ญี่ปุ่นชอบออกขอบใจในความทะลึ่งทะเล้นของเรา แต่ที่ไทยเราบางคน ยังแถมคำ

ที่ไม่มีในพจนานุกรมญี่ปุ่นผสมผสานสนทนาเข้าไปอีกเช่นเซมาคุตะ มาโยกะกุชิวะ และคำอะไรๆ ตามแต่จะคิดใช้ ทำเอาญี่ปุ่น หน้าเหอหรา ก่อนที่จะจากกันไป

เมื่อไทยตัดพุดญี่ปุ่น ญี่ปุ่นก็อยากตัดพุดไทยบ้าง ส่วนมากญี่ปุ่นจะพบกับครูไทยจอมกะล่อนสอนให้ทักทายกับ พวกสาว ๆ เช่น สอนให้ญี่ปุ่นเข้าไปสวัสดีด้วยคำว่า “ฉันรักเธอ” หรือ “ขอรุบที” เหล่านี้เป็นต้น โดนมะเหงกสาวไทยแถมคำ ด่าทอเข้าญี่ปุ่นถึงกับหน้าเหอออกมา

เกณฑ์พลสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแคว

เรามัวแต่สนุกกับการตัดพุดญี่ปุ่น ในขณะที่เหตุการณ์ บ้านเมืองช่วงนี้กำลังสับสนอลหม่าน เป็นช่วงที่วิกฤตการณ์ ประดังเข้ามา จนไม่สามารถจัดลำดับก่อนหลังได้ข่าวการจัดตั้ง ขบวนการเสรีไทยในสหรัฐ ข่าวเครื่องบินไม่ปรากฏสัญชาติ ล่วงลำน่านฟ้าไทยบ่อยๆ ข่าวญี่ปุ่นมุ่งสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแคว ที่จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

ผมขอยกเอาเหตุการณ์ตอนเกณฑ์ผู้คนไปสร้างสะพานที่ กาญจนบุรีก่อน ทางรัฐบาลแจ้งมายังจังหวัดว่า ญี่ปุ่นต้องการ กำลังคนเพื่อการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำแคว เพื่อความสะดวก ในการยาดราทท์เข้าสู่ม้า จึงขอให้จังหวัดจัดหากำลังคนตาม ที่ญี่ปุ่นต้องการโดยการประสานงานกับคณะกรรมการประสานงาน ร่วมกันของจังหวัด

จังหวัดแจ้งเป็นเรื่องลับไปทุกอำเภอ ให้อำเภอดำเนินการสำรวจรายชื่อเด็กหนุ่มๆ ที่ไม่อยู่ในระหว่างการศึกษา และ ไม่มีอาชีพประกอบเป็นหลักแหล่ง โดยให้อำเภอส่งตัวไปจังหวัด ตามกำหนดวันเวลา

ในเมื่ออำเภอรู้เรื่องลับนี้ ก็เป็นการแน่นอนว่าเด็ก หนุ่มบางคนที่เป็นลูกหลานข้าราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และ พ่อค้าคหบดี ได้ถูกลบชื่อออกจากบัญชีรายชื่อ ส่วนพวกที่ติด อยู่ในบัญชีรายชื่อล้วนแต่เป็นลูกหลานของประชาชนคนธรรมดาๆ เท่านั้น

ไม่มีใครรู้ว่าตนจะต้องประสบกับชะตากรรม เมื่อมาถึง จังหวัด จึงได้รู้เรื่องราวแน่ชัดเมื่อจังหวัดแจ้งความประสงค์ของ ทางราชการให้ทราบ

กรรมการประสานงานร่วมกันฝ่ายญี่ปุ่นเป็นผู้คัดเลือกตัว เลือกผู้ที่ร่างกายสมบูรณ์ ลำสัน ปีกบิน ซึ่งในจำนวนนี้จะ เป็นเด็กหนุ่มไทยมุสลิมเป็นส่วนมากได้ครบตามจำนวนประมาณ ร่วมร้อยคนแล้ว เขาก็นำขึ้นรถลำเลียงพลของญี่ปุ่น ไปถึงรถไฟ ยังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ทันที ซึ่งมีรถไฟจอดอยู่หนึ่งขบวน

เมื่อไทยตัดพุดญี่ปุ่น ญี่ปุ่นก็อยากตัดพุดไทยบ้าง ส่วนมากญี่ปุ่นจะพบกับครูไทยจอมกะล่อน สอนให้ทักทายกับ พวกสาว ๆ

หนี

รถไฟขบวนนี้ นอกจากหัวรถจักรแล้ว ก็มีโบกี้ นอกนั้น เป็นรถบรรทุกข้างสูง (ข.ส.) และรถตู้ใหญ่ (ต.ญ.) ประมาณ 7-8 หลังหรือตู้

ทหารญี่ปุ่นบังคับให้พลเกณฑ์ทุกคนขึ้นตู้ ต.ญ.และ ข.ส. ยืนกันหัวสลอนแต่ละคนสีหน้าเศร้าสลคอย่างเห็นได้ชัด จากนั้น ขบวนรถก็เคลื่อนจากสถานี

จากการที่ผมได้สัมผัสกับเหตุการณ์ตอนนี้ ทำให้รู้สึก สลดทศุใจยิ่งนัก เด็กหนุ่มเหล่านั้นไม่มีโอกาสได้รำลาบิดา มารดาหรือผู้ปกครอง นอกจากพวกเพื่อนๆ ที่รอดพ้นจากการ คิดเลือกตัว จะได้กลับไปบอกเล่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองของผู้ถูก เกณฑ์ได้รับทราบเท่านั้น แล้วพ่อแม่ผู้ปกครองเขาจะรู้สึกอย่างไร เขาไปในฐานะเชลยของญี่ปุ่นมากกว่าที่จะไปเพื่อชาติไทยของเขา และจะมีข้างหน้าอีกกี่จังหวัดที่ต้องพบกับสภาพเช่นนี้ มันเป็น เหตุการณ์ที่ชวนเศร้าใจจริงๆ

ทราบข่าวภายหลังว่า ขณะที่รถไฟขบวนนี้กำลังวิ่งอยู่ บนสะพานข้ามแม่น้ำเทพา (อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา) ซึ่งเป็น สะพานโครงเหล็กสูงคร่อมรางรถไฟ ได้มีพลเกณฑ์ 2-3 คน ตัดสินใจพุ่งตัวจากรถไฟ ลอดโครงสะพานลงสู่น้ำ หลบหนี ไปได้เป็นผลสำเร็จ

พวกพลเกณฑ์ที่ส่งไปกาญจนบุรีคราวนั้น จะมีใครได้ กลับมาสู่ภูมิลำเนาเดิมหรือไม่เพียงไร ไม่มีข่าว กลายเป็นเรื่อง เจ็บหายเหมือนคลื่นกระทบฝั่ง เพราะสมัยนั้น แม้จะเป็นสมัย ในระบอบประชาธิปไตยก็ตาม แต่เป็นประชาธิปไตยที่อยู่ ในระยะเริ่มต้นผู้คนยังไม่รู้จักการมีปฏิภิกิริยาแสดงออก ประกอบ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ก็เกิดกับสามัญชนคนธรรมดาๆ ฉะนั้น เรื่องราวต่างๆ จึงเสมือนหายเข้ากลีบเมฆไปสิ้น

ซ้อมป้องกันภัยทางอากาศ

ก็เพราะไทยร่วมเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น และญี่ปุ่นยังคงอาศัยเมืองไทยอยู่หลายจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวง ฉะนั้น สัญญาณแห่งความไม่ปลอดภัยจึงเริ่ม

นอกจากพวกเพื่อนๆ ที่รอดพ้นจากการคัดเลือกตัว
จะได้กลับไปบอกเล่า

ให้พ่อแม่ผู้ปกครองของผู้ถูกเกณฑ์ได้รับทราบเท่านั้น

แล้วพ่อแม่ผู้ปกครองเขาจะรู้สึกอย่างไร

เขาไปในฐานะเชลยของญี่ปุ่น

มากกว่าที่จะไปเพื่อชาติไทยของเขา

และจะมีบ้างหน้าอีกที่จังหวัดที่ต้องพบกับสภาพเช่นนี้

มันเป็นเหตุการณ์ที่ชวนเศร้าใจจริงๆ

ปรากฏให้เห็น เครื่องบินไม่ปรากฏสัญชาติบินผ่านน่านฟ้า
ไทยอยู่บ่อยครั้งทั้งกลางวันและกลางคืน ทำให้รัฐบาลไทยเริ่ม
มองเห็นถึงความวิตกกังวลที่จะเกิดขึ้นได้ มีวันใดก็วันหนึ่ง จึงได้
มีคำสั่งไปทั่วประเทศให้แต่ละจังหวัดจัดสร้างหลุมหลบภัย และ
ให้มีการซ้อมป้องกันภัยทางอากาศ เตรียมรับสถานการณ์อัน
อาจจะเกิดขึ้นได้

การซ้อมป้องกันภัยทางอากาศนี้ เขาใช้อักษรย่อในหนังสือ
ราชการว่า ช.ป.อ.เมื่อคำสั่งเรื่องนี้ถึงมา จังหวัดก็สั่งให้ทุก
อำเภอสร้างหลุมหลบภัย หลุมดังกล่าว มีไซ้ขุดเป็นหลุมๆ
เหมือนหลุมที่เขาวางเสาฐานการก่อสร้างอาคาร หากขุดใน
ลักษณะคุบๆ กว้างประมาณ 3-4 คอก ลึกประมาณ 3 คอก
ความยาวนั้นไม่จำกัด แล้วแต่ความเหมาะสมหลุมดังกล่าวอยู่
ห่างจากตัวอาคารพอสมควร สถานที่ราชการทุกหน่วยงานต้อง
สร้างหลุมหลบภัย นอกจากนั้นยังมีหลุมหลบภัยสาธารณะที่
สร้างขึ้นในละแวกชุมชน

เมื่อสร้างหลุมแล้ว ก็ต้องมีการซ้อมหลบภัยกันบ้าง
จังหวัดและอำเภอแนะนำข้าราชการก่อน แล้วให้ข้าราชการไป
แนะนำกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ราษฎรทั่วไป อุปกรณ์การซ้อมป้องกัน
ภัยที่สำคัญของจังหวัดก็คือ หวอ ส่วนอำเภอไม่มีหวอก็ไม่ต้อง
ใช้ อาจใช้สัญญาณอย่างอื่นแทนก็ได้ เช่น นกหวีด หรือ เกราะ
เป็นต้น เพียงแต่ให้รู้วิธีการว่า หวอนั้นคือสัญญาณบอกเหตุว่า
เครื่องบินสว่างลำเข้ามาแล้ว ให้ราษฎรคอยฟังเสียงเครื่องบิน
และจับตาดูก็แล้วกัน ถ้าเห็นบินโผล่มาแต่ไกล ก็ให้รีบกระโดด

ลงหลุมหลบภัยกันได้เลย หมดเสียงเครื่องบินซึ่งแสดงว่าบิน
ผ่านไปแล้ว ก็จะมีสัญญาณหวออีกครั้งบอกถึงความปลอดภัย
จึงจะออกจากหลุมได้

สำหรับหวอของจังหวัดนั้น เป็นหวอใช้มือหมุน เหมือน
หวอรถดับเพลิง จังหวัดติดตั้งหวอไว้บนป้อมยามเรือนจำ (เรือน
จำเก่า) ซึ่งทำเป็นป้อมยามเหนือกำแพงเรือนจำป้อมยาม
ดังกล่าวนี้ เป็นหน้าที่ของตำรวจ ที่จะผลัดเปลี่ยนกันประจำ
เวรยาม เช่นเดียวกับเวรยามบนสถานีตำรวจ ป้อมทั้งหมดมี 4
ป้อม ตามลักษณะ 4 มุมกำแพงเรือนจำ ป้อมยาม 1 อยู่ใกล้
สถานีตำรวจ ป้อมยาม 2 อยู่ใกล้เชิงสะพานเดชาอนุชิต ป้อม
ยาม 3 อยู่ที่บริเวณร้านขายหนังสือ “กรุงทอง” ป้อมยาม 4
อยู่ที่บริเวณบ้านพักตำรวจ หลังสถานีตำรวจ การติดตั้งหวอ
อยู่ที่ป้อมยาม 2 ซึ่งใกล้เชิงสะพานเดชาอนุชิตนั่นเอง

คราวนี้ถึงภาคทดลองปฏิบัติกันบ้าง เริ่มในเวลากลางวัน
ก่อน มีเจ้าหน้าที่ทางจังหวัดเป็นผู้เปิดหวอ พอเสียงหวอครวญ
ครางไปทั่ว (สมัยนั้น เสียงรบกวนจากขบวนพาหนะ หรือ
เครื่องเสียงต่างๆ มีน้อย เสียงหวอสามารถได้ยินกันทั่วทั้งย่าน
ชุมชนในตลาดตัวเมือง) พวกข้าราชการก็กระโดดลงหลุมข้างๆ
อาคารสถานที่ที่ตนทำงาน พวกชาวบ้านร้านตลาดก็ลงหลุม
หลบภัยสาธารณะ ต่างคนส่งเสียงหัวเราะกันคึกคัก เหมือนได้
เล่นซ่อนหากัน ทดลองปฏิบัติกัน 2-3 ครั้ง มีเจ้าหน้าที่คอย
สังเกตการณ์ดูเห็นว่าใช้ได้จึงเริ่มซ้อมภาคกลางคืนบ้าง คราวนี้
เจ้าหน้าที่ไม่สามารถสังเกตดูความเรียบร้อยได้ทั่วถึง ก็ได้แต่
อนุมานว่า ใช้ได้เช่นกัน

และเพื่อให้ครบองค์ประกอบของการซ้อมป้องกันภัยทาง

อากาศ จังหวัดได้สั่งให้มีการซ่อมพรางแสงไฟในยามค่ำคืนด้วย โดยให้โรงไฟฟ้าตัดกระแสไฟที่จ่ายตามเสาริมถนน ส่วนใน อาคารบ้านเรือนนั้น ให้เจ้าของอาคารสถานที่จัดหาโคมไฟฟ้า หรือบังแสงติดไว้ให้พร้อม อย่าให้แสงกระจายสู่เบื้องบนได้ นอกจากนั้นก็ให้เตรียมกระดาดสีทึบๆ ไว้คลุมโคมไฟหรือ หลอดตะเกียงด้วย หากใครจะปิดหรือดับไฟในช่วงนั้นเสียได้ ก็ดี นอกจากแสงจากไฟฟ้าหรือตะเกียงแล้ว ยังมีพวกแสงไฟ จากกองหินต่างๆ ก็ให้กระจายกองหินออกหรือจะใช้น้ำสาดดับ เสียเลยก็ยิ่งดี

ป้อมบิน B.24

และแล้วเหมือนความฝันที่กลายเป็นจริง ในเมื่อคืนหนึ่ง เสียงหวอดดังขึ้นยาวนาน ในเวลาประมาณ 3 ทุ่ม ไฟฟ้าตาม เสาริมถนนดับทันที ทุกคนเข้าใจว่าเป็นการซ่อมเหมือนทุกครั้ง หลายคนอดๆ เอียนๆ รืออ ไม่อยากกระโดดลงหลุม แต่พอสิ้น เสียงหวอด ทุกคนก็ได้ยินเสียงกระหึ่มบนท้องฟ้า คืนนั้นเป็นคืน เดือนหงาย ทุกคนมองไปทางเสียงนั้น ซึ่งเสียงค่อยๆ ดังใกล้ เข้ามา จนปรากฏที่มาแห่งเสียงคือเครื่องบินลำหนึ่งบินตรงมา คราวนี้ทุกคนคิดว่า การเปิดหวอดคราวนี้เป็นการเตือนภัยจริงๆ จึงต่างก็ออกวิ่งและกระโจนลงในหลุมหลบภัยทันที ตัวใคร ตัวมัน แม่พลัดลูก ลูกพลัดแม่ ผัวพลัดเมีย เพราะต่างคนต่าง ตาดีตาเลานหนีเอาตัวรอด

เครื่องบินลำนั้นบินไม่สูงเกินไป บินเหมือนอย่างจะรู้ว่า พื้นที่แห่งนี้ไม่มีบินแต่อยู่อาศัยกัน มันเป็นเครื่องบินลำใหญ่มาก ใหญ่กว่าทุกลำที่เคยเห็น ไม่ว่าจะเครื่องบินของไทยหรือ ญี่ปุ่น ก็คงดี

เครื่องบินนั้นบินผ่านไปทางทะเล ลับสายตาไปแล้ว เสียงเครื่องยนต์ที่ดังกระหึ่มก็หายไป ครู่ใหญ่ๆ เสียงหวอดก็ดัง ขึ้นบอกสัญญาณปลอดภัย ต่างคนต่างขึ้นจากหลุมเสียงวิพากษ์ วิจารณ์กันให้แซดไปทั่ว ขณะที่ทุกคนยังไม่หายตื่นเต้นนั้น หวอด ก็ดังขึ้นอีก บอกสัญญาณว่าภัยกำลังมาอีกแล้ว คราวนี้ทุกคน ไม่มีการรืออกัน แผนแผนลี้ลวงหลุมอย่างพร้อมเพรียง ปรากฏว่า เครื่องบินกำลังบินมาจากทางฝั่งทะเล จะผ่านไปทางทิศตรงกัน

ข้ามเข้าใจว่าคงเป็นลำเดียวกันกับเมื่อตะกี้ที่บินผ่านไป คราวนี้ลดเพดานบินต่ำลงมามากต่ำจนสามารถจะมองเห็นได้ชัด พอสมควร ท่ามกลางแสงจันทร์ที่สว่างดั่งกลางวัน เป็นเครื่องบินชนิด 4 เครื่องยนต์ ลำที่สาม เสียงที่ปานฟ้าดลุ่ม ทำให้ ขวัญพวกเรากระเจิงไปตามๆ กัน แล้วเครื่องบินลำนั้นก็บินลับ หายไปตามทิศทางเดิมที่บินมา

(ทราบภายหลังจากข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งมี ภาพถ่ายประกอบ ก็พอจะเข้าใจได้ว่า เครื่องบินดังกล่าวเป็น เครื่องบิน บี. 24 ซึ่งอเมริกาเพิ่งผลิตได้สำเร็จ เพื่อใช้เป็น เครื่องบินรบต่อสู้กับญี่ปุ่น เป็นเครื่องบินที่มีประสิทธิภาพสูงมาก สูงกว่าเครื่องบินของชาติใดๆ ในขณะนั้น ซึ่งได้รับการขนานนาม ว่าป้อมบินยักษ์ หรือ ป้อมบิน บี. 24)

หลังจากคืนนั้น ป้อมบิน บี. 24 ก็คงบินผ่านไปผ่านมา เวียนอยู่อีกหลายครั้ง ทั้งกลางวันและกลางคืน บางครั้งมา ดัง 2-3 ลำ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าได้ปฏิบัติการทางยุทธการแต่ อย่างใด

สัมพันธ์สวาทในหลุมหลบภัย

เพราะเครื่องบินไม่ปรากฏสัญชาติบินผ่านไปผ่านมาบ่อยๆ (คำว่า “เครื่องบินไม่ปรากฏสัญชาติ” เป็นคำที่ทางราชการใช้ เรียกกันจนติดปาก ทั้งนี้ เพราะไม่สามารถมองเห็นเครื่องหมายได้ปีกหรือลำตัวเครื่องบินได้ เพราะบินสูงเกินเป้าสายตา ทั้งๆ ที่รู้แน่ใจดีว่า จะเป็นเครื่องบินของชาติอื่นไปไม่ได้ นอกจากของอเมริกากับอังกฤษมหาสมุทรที่กลับกลายเป็นศัตรู ของเรา) ทำให้มีการหลบภัยกันบ่อยเช่นกัน หลบกลางวันพอ เห็นหน้าค่าตาของผู้ร่วมหลุมกันบ้าง แต่หลบตอนกลางคืนนี่สิ มองไม่รู้ว่าใครเป็นใครตกเวลาเดือนมืด กระโดดลงไปเหยียบบ ันในหลุมก็มี และโอกาสนี้เองที่พวกหนุ่มๆ บางคนที่มีสัมพันธ์ ทางใจกับสาวที่ตนรัก แต่ถูกพ่อแม่ฝ่ายสาวกีดกัน ก็จะหมายตา ไว้ และถือโอกาสอาศัยความมืดจูงมือกันกระโดดลงหลุม นั่ง หมอบคุดคู กระแจะกระซิกกระซี้กระซิบกระซาบปล่อยให้พ่อแม่ที่ลูกสาวสลัดทิ้งไว้อย่างจงใจต้องมะงุมมะงาหราด้วยใจกังวล กว่าหวอดจะบอกสัญญาณปลอดภัย คู่มั่นข้างซ้ายเสียเหลือเกิน สำหรับผู้เป็นพ่อแม่ แต่มันจะรู้สึกที่เร็วไปสำหรับหนุ่มสาวคู่ สัมพันธ์สวาท

ในระยะเวลาที่กำลังดำเนินไปอย่างเข้มข้น ไทย เราก็ก้าวเนิ่นการบริหารบ้านเมืองไม่หยุดยั้งเช่นกัน กฎหมาย วัฒนธรรมแห่งชาติก็ออกมาในช่วงนี้ (พ.ศ. 2485) กำหนด วัฒนธรรมไว้หลายสาขา สำหรับสาขาที่เกี่ยวกับขนบธรรมเนียม

ประเพณีนั้น มีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับพิธีการต่างๆ เช่น พิธีแต่งงาน พิธีงานศพ เป็นต้น

โดยเฉพาะเกี่ยวกับการแต่งงานนั้น รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอย่างเต็มที่ ถึงกับมีการจัดพิธี “สมรสหมู่” ให้โดยกระทรวงวัฒนธรรมสมัยนั้นเป็นเจ้าภาพ คู่บ่าวสาวไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายอะไรเลย แกรมมีเงินกันถุงให้ทุกคู่อีกด้วย

รายได้ที่หนุ่มสาวรักกัน แต่พ่อแม่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่เห็นชอบด้วย ก็ให้คู่บ่าวสาวแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานวัฒนธรรมประจำจังหวัดนั้นๆ ทางหน่วยงานจะได้จัดเจ้าหน้าที่อาวุโสไปเจรจากับฝ่ายผู้ใหญ่ที่ไม่ยอมตกลงปลงใจ อาศัยศิลปะการพูดจาหวานล่อมของเจ้าหน้าที่ และความเกรงอกเกรงใจของฝ่ายผู้ใหญ่ที่มีต่อเจ้าหน้าที่ ทำให้คู่บ่าวสาวทุกรายที่ประสบกับปัญหาในช่วงนั้น ได้แต่งงานกันสมตามความปรารถนา

ขุนวิชัยฯ เปิดหออ

ในช่วงที่ป้อมปืน ปี. 24 มาบินอวดโฉมชมขวัญอยู่บ่อยๆ นั้น ช่วงนี้ไม่เห็นหน้าค่าตาทหารญี่ปุ่นเลย ไม่รู้ว่าไปหลบซ่อนตัวอยู่ที่ไหน ประหนึ่งว่าปัดตานีปลอดภัยโดยสิ้นเชิงความจริงแล้วญี่ปุ่นยังอยู่ แต่มีจำนวนน้อยมาก ก็ได้แก่พวกกรรมกรประสานงานร่วมกัน กับพลพรรคส่วนน้อยเท่านั้น เขาอยู่ในลักษณะสังเกตการณ์และคุมเชิงเรา เขาคงไม่ไวใจเรา เพราะเขารู้ดีแก่ใจว่าเราเข้าสู่สงครามก็เพราะเขาบังคับเราทางอ้อมต่างหาก

สำหรับไทยเรานั้น เราไม่ได้คิดถึงญี่ปุ่นในขณะนั้น จิตใจในช่วงนี้เราคิดอยู่แต่ว่า เราอาจจะโดนป้อมปืน ปี. 24 ถล่มด้วยระเบิดมิวันหนึ่งวันก็ได้ เพราะจากข่าวที่ทราบทางหน้าหนังสือพิมพ์ ปรากฏว่า กรุงเทพฯโดนถล่มเข้าแล้ว นอกจากนั้นยังมีข่าวว่าต่างจังหวัดบางจังหวัด เช่น จังหวัดสงขลา ก็ถูกเข้าด้วย อังฤษนำเครื่องบินมากราดยิงแบบปูพรม แกรมถล่มด้วยลูกระเบิด บริเวณถนนนครนอก-นครใน และสำโรง ซึ่งข่าวดังกล่าวนี้ สร้างความหวุ่นวิตกให้แก่พวกเราชาวปัตตานีเป็นอย่างมาก

ท่ามกลางความหวุ่นวิตกนี้ ก็เกิดเหตุการณ์ที่สร้างความขบขัน ครีนเครง ผสมความขุ่นเคือง ขึ้นมาได้ครั้งหนึ่ง โดยที่ไม่มีใครคิดคาดฝัน ในเมื่อวันหนึ่งเวลาประมาณ 3 โมงเช้า เป็นเช้าที่มีบรรยากาศแจ่มใส ขณะที่ทุกคนปลอดภัยก็บังเกิดเสียงทอครวญครางขึ้นอย่างกระชั้นชิด ทุกคนตีหน้าฉงนสนทนงหัวใจ

เครื่องบินบินมาเลย เสียงทอก็คงส่งเสียงอยู่ตลอดเวลา เพื่อความไม่ประมาทก็ต้องวิ่งไปลงหลุมหลบภัยตามๆ กัน แอบอยู่ในหลุมนานพอสมควร เสียงทอก็ยังไม่หยุดส่งสัญญาณ สร้างความแปลกใจให้กับผู้หลบภัยยิ่งนัก หลายคนเผลอจากหลุมแหงนคอรอบๆ ท้องฟ้า ก็ไม่เห็นมีเครื่องบินสักลำ ...นี่มันอะไรกันแน่ เมื่อเกิดความสงสัย พวกผู้ชายใจกล้าหลายคนก็ตัดสินใจขึ้นจากหลุม ตรงไปคู่มือที่มีหวอดติดตั้งอยู่ ตะโกนถามตำรวจประจำป้อมถึงความผิดปกติของการเปิดหออครั้งนี้ ซึ่งตำรวจก็ตะโกนตอบลงมว่า “ท่านขุนวิชัยฯ เป็นคนเปิดหออ จากปากคำของตำรวจประจำป้อมยามบอกว่า ขุนวิชัยฯ ขึ้นไปบนป้อมบอกกับเขาว่าเครื่องบินเข้าศึกมาอีกแล้ว ต้องหมุนหออให้ชาวบ้านหลบภัย เขาเองคิดว่าทางจังหวัดมอบหมายให้ขุนวิชัยฯ มาเปิดหออ ก็ไม่ขัดขวางแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่เขารู้ยู่่า ขุนวิชัยฯ นั้นมีสติไม่สมประกอบ ขุนวิชัยฯ เป็นบ้า แต่เขาคิดว่าตอนนั้นท่านขุนคงได้สติบ้าง จึงทำให้เกิดเหตุการณ์วุ่นวายขึ้น ขณะที่ตำรวจกำลังบอกกล่าวให้ชาวบ้านทราบความจริงนั้น ขุนวิชัยฯ ก็เดินลงมาจากป้อมยาม ปากบ่นพึมพำไม่ได้ศัพท์ แหวกฝูงชนที่รายรอบบริเวณนั้น เดินหลงอยๆ ออกไปอย่างไม่สนใจอะไรสิ้น

ทุกคนเมื่อทราบเรื่องราวแล้วความขุ่นเคืองใจก็คลี่คลายไปหลายคนเอ่ยปากด้วยความสมเพชเวทนาและสงสาร หลายคนยังให้ความรักและนับถือ เมื่อย้อนระลึกถึงความดีของขุนวิชัยฯ ในอดีต

ชีวิตประวัติสังเขปของขุนวิชัยศึกษาร

ขุนวิชัยฯ หรือราชทินนามเต็มว่า ขุนวิชัยศึกษาร (เผด็จบุญไชยยะ) เป็นบุตรนายผุด บุญไชยยะ นายความชื่อดังคนหนึ่งของปัตตานี มารดาของท่านผมไม่รู้จัก และไม่เคยพบเห็นสันนิษฐานว่าคงถึงแก่กรรมไปก่อนแล้ว ท่านจะถือกำเนิดที่ปัตตานีหรือจังหวัดใด ผมไม่ทราบบ ท่านพักอยู่กับบิดาของท่านที่บ้านพักตำบลจะบังติกอ ถนนสายหน้าวัง ไม้ท่างไกลกับวังพระยาเมืองตานี ท่านเป็นคนรูปร่างสูงโปร่ง ผิวคล้ำ พูดจาฉลาดฉาน ท่วงท่าสง่า ผ่าเผยสมบุคลิกของชายชาติวีร รักความประณีตสวยงาม อึดหยาก แต่อารมณ์ดี

ในอดีต ท่านคือครูคนหนึ่งของโรงเรียนเบญจมราชูทิศปัตตานี ท่านเป็นครูมาหลายปี มีลูกศิษย์ลูกหามากมายรวมทั้งผมด้วย ท่านเป็นครูฝึกสอนวิชาลูกเสือ ท่านสนใจกิจการลูกเสือมาก ท่านรักเครื่องแบบลูกเสือ ลูกเสือปัตตานีสมัยนั้นสังเกตได้ง่าย หมวกที่สวมไม่ใช่หมวกมีปีกเหมือนอย่างลูกเสือ

จังหวัดอื่นๆ แต่จะใช้หมวกหนีบสีดำ หรือที่เรียกกันว่า หมวกแขก (ชอเกาะ) หลายครั้งที่ท่านนำขบวนลูกเสือไปพักแรม ในรัฐต่างๆ ของประเทศมลายู (มาเลเซีย) เช่น รัฐกลันตัน ตรีงกาบู ไทรบุรี เป็นต้น

งานอดิเรกที่ท่านสนใจมากก็คือ การประพันธ์บทกลอน บทกลอนของท่านได้รับการตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ นามปากกาของท่านก็คือ “ศรีวิชัย”

ท่านได้สมรสกับกุลสตรีผู้หนึ่ง ชีวิตคู่ของท่านสดชื่น ร่าเริงเสมอมา จวบท่านต้องออกจากราชการ เพราะชะตากรรม เล่นงานท่าน สติของท่านเริ่มไม่สมประกอบ หันเพือนโยงโยให้ จิตใจท่านพลอยเสื่อม ท่านกลายเป็นคนวิกลจริต บ่นเพื่อตีหมา แต่บางครั้งก็ยังฟื้นสติได้บ้าง พอที่จะรับรู้เรื่องราวอะไรๆ เข้า มาได้เหมือนกัน แต่ก็ช่วงระยะหนึ่งเท่านั้น

นี่คือชีวิตของขุนวิชัยศึกษากอติศครูโรงเรียนเบญจมราชูทิศ ปัตตานี ครูของผมนะ ครูที่ผมรักและเคารพเสมอมา แม้ว่า ท่านเป็นคนวิกลจริตไปแล้วก็ตาม ต่อมา จะเป็นก่อนหรือหลัง ฎีขุนพ่ายแพ้สงครามไม่นาน ผมจำไม่ถนัด ท่านก็ถึงแก่กรรม

เสรีไทยขึ้นฝั่ง

ในขณะที่เหตุการณ์ภายในตัวจังหวัดปัตตานีดำเนินไป ตามสภาพของมันนั้น ก็ปรากฏว่าทางอำเภอหนองจิกเกิด เหตุการณ์แทรกซ้อนขึ้นมา ในเมื่อคำคืนหนังสือเป็นคืนข้างแรม ได้ มีเครื่องบินลำหนึ่งมาบินวนเวียนอยู่เหนือบริเวณชายฝั่งทะเล ระหว่างตำบลท่ากำซำกับตำบลบางเขา บินต่ำมาก หลังจากบิน วนเวียนอยู่ชั่วครู่ ก็บินร่อนห่างออกไปจากฝั่งเล็กน้อย แล้ว บินตัวเป็นวงกลม พร้อมกับปล่อยลูกปืนป้องกันจำนวนมากมาย ลงสู่พื้นน้ำจากนั้นก็ปล่อยชิ้นวัตถุจำนวน 3 ชิ้น ลงในวงล้อมของ ลูกปืน และสุดท้ายที่ปล่อยติดตามลงมาก็คือ คน 1 คน แล้วเครื่องบินลำนั้นก็จากไป

คนที่ลอยคออยู่ในน้ำ นาวัดอยู่ 3 ชิ้นที่ลอยอยู่ในน้ำ มา ประกบประกอบเข้าด้วยกัน จนปรากฏเป็นรูปเรือท้องแบนเล็กๆ ลำหนึ่ง ส่วนประกอบ 3 ชิ้นก็คือ ส่วนหัวเรือ ส่วนกลางลำเรือ และส่วนท้ายเรือ จากนั้นคนๆ นั้นก็โหนตัวขึ้นไปยังอยู่กลาง ลำเรือ พร้อมกับใช้พายซึ่งติดมากับชิ้นส่วนของเรือ จำพายนำ เรือเข้าสู่ฝั่ง

เมื่อขึ้นฝั่งได้แล้ว ก็จัดการถอดชิ้นส่วนของเรือออก นำ ไปซุกซ่อนไว้ลับตาในป่าละเมาะ จากนั้นก็ออกเดินมุ่งหน้าไป บนผืนแผ่นดินที่อยู่ลึกเข้าไปจากฝั่งทะเล

(เกี่ยวกับลูกปืนป้องกัน ภายหลังทราบจากปากคำของ

คนผู้นั้นว่า การปล่อยลูกปืนป้องกันวงกลมนั้น ก็เพื่อให้เป็น เป้าหมายที่มองเห็นได้ชัดในความมืด เพราะลูกปืนป้องกันมีขนาด ติดกับสีความมืดของน้ำทะเล ทั้งนี้ เพื่อจะได้ปล่อยชิ้นส่วนของ เรือและตัวคนผู้นั้นได้ตรงตามเป้าหมาย

ต่อมาเมื่อเจ้าหน้าที่อำเภอหนองจิกไปยังที่ต้นเหตุปรากฏว่า ลูกปืนป้องกันถูกคลื่นซัดเข้าหาฝั่ง ลอยอยู่เป็นแพ จึงได้เก็บมา แจกจ่ายให้พวกเด็กๆ ตีเล่นกัน ปรากฏว่าเป็นลูกปืนป้องกันที่มี คุณภาพดีกว่าที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดมากนัก)

เสรีไทยถูกจับกุม

ปรากฏภายหลังว่า คนผู้นั้นเป็นผู้ชาย เขาเดินกระเซอะ กระเซิงมา จนกระทั่งวนเวียนอยู่ในดงต้นอีศูย ในละแวก หมู่บ้านโคกจัน ใกล้ที่ว่าการอำเภอหนองจิก จวบรุ่งเช้าชาวบ้าน แลพบเห็นผิดสังเกต เพราะเป็นคนแปลกหน้า จึงไปแจ้งให้ ทางอำเภอและตำรวจทราบ ทางอำเภอและตำรวจของอำเภอ หนองจิกจึงรีบรุดไปยังสถานที่ที่ชาวบ้านบอก ก็พบชายผู้นั้นยังคง อยู่ในดงอีศูย ในชุดกางเกงขายาว เสื้อเชิ้ตธรรมดา เขา หลบๆ ซ่อนๆ ตัวอยู่ เจ้าหน้าที่จึงได้จับกุมควบคุมตัวมา

จากการสอบปากคำ เขาให้ถ้อยคำพอสรุปได้ว่า เขา เป็นเสรีไทย ที่ขบวนการเสรีไทยส่งตัวมาจากอินเดียโดยทาง เครื่องบิน (จะเป็นเครื่องบินชนิดใด ไม่ทราบชัดเจน แต่ไม่ใช่ บัอมบิน บี. 24) เขามีเชื้อสายจีน เป็นลูกจีนเมืองไทย เขากำลังศึกษาในระดับปริญญาโทที่อเมริกา สาขาถ่านหินไม่ผิดคือ เศรษฐศาสตร์ อายุประมาณไม่เกิน 30 ปี รูปร่างลำสัน ผิวขาว ภูมิฐานะของเขาในเมืองไทยก็คือ กรุงเทพฯ จากนั้นเขาจะถูก สอบถามถึงจุดประสงค์ที่เข้ามาประการใดบ้างนั้น ผมไม่อาจจะ ทราบได้ เพราะไม่สามารถเข้าไปรับฟังได้ในห้องสอบสวน

หลังจากสอบถามกันเรียบร้อยแล้ว ทางอำเภอได้ โทรศัพท์รายงานต่อข้าหลวงประจำจังหวัด ข้าหลวงประจำ จังหวัด สั่งให้นำตัวเข้าจังหวัด พร้อมกับท่านก็ติดต่อไปยัง กรรมการประสานงานร่วมกัน ทั้งฝ่ายไทยและญี่ปุ่น

หักเหลี่ยมญี่ปุ่น

ทางด้านกองพันทหารราบที่ 42 ค่ายปอทอง (ปัจจุบัน คือ ค่ายอิงคยุทธบริหาร) ผู้บังคับกองพันก็เป็นกรรมการ ประสานงานร่วมกันด้วยคนหนึ่ง เมื่อทราบรายละเอียดจากจังหวัด ทางโทรศัพท์ ผู้บังคับกองพันจึงพร้อมด้วยทหารจำนวนหนึ่ง บังรุดจากค่ายตรงไปยังที่ว่าการอำเภอหนองจิกอย่างรีบด่วน ตรงเข้าเจรจาชอตัวเสรีไทยผู้นั้นทันที ซึ่งทางอำเภอและตำรวจ

ไม่อาจปฏิเสธแต่ประการใด เมื่อได้ตัวแล้ว ผู้บังคับกองพันก็นำตัวเสรีไทยผู้นั้นมุ่งตรงไปยังสถานีรถไฟโคกโพธิ์ ซึ่งมีหวัรถจักรจอดอยู่ในลักษณะพร้อมจะวิ่งไปตามรางได้ทุกโอกาส ควบคุมตัวเสรีไทยขึ้นหวัรถจักรทันที ส่วนทหารที่ติดตามก็คืนสู่อำนาจ จากนั้น หวัรถจักรก็เคลื่อนออกจากสถานี ทวีความเร็วเพื่อสู่จุดหมายปลายทาง คือมณฑลทหารบกที่ 5 จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางฝ่ายทหารญี่ปุ่นก็เช่นเดียวกัน เมื่อทราบข่าวก็รีบรถตรงไปยังอำเภอหนองจิก แต่ช้ากว่าทหารไทย เมื่อรู้วาทหารไทยนำตัวเสรีไทยไปเสียก่อนแล้ว พวกทหารญี่ปุ่นก็แสดงกิริยาโกรธจัด เดินรุมง่ามส่งเสียงโห่ร้องดังลั่นไปหมด แล้วเดินทางกลับด้วยความผิดหวัง

ความลับที่ถูกเปิดเผยเกี่ยวกับเรื่องชิงตัวเสรีไทยนี้ มาทราบภายหลังว่า ทางรัฐบาลโดยกองทัพไทยได้มีคำสั่งลับไปยังหน่วยทหารทุกหน่วย เป็นความลับที่บอกถึงการต่อต้านการกระทำของญี่ปุ่นหลายกรณี ทางทหารนั้นรู้สึกอวยสงกลในของรัฐบาลดีว่า ญี่ปุ่นนั้นก็เพียงมิตรประเทศเท่านั้น มิใช่มิตรร่วมสงครามเหมือนดังที่ได้ประกาศออกไปเป็นทางการ ก็เช่นเดียวกับการที่เรา ประกาศเป็นศัตรูกับอังกฤษอเมริกา มันเป็นเพียงแต่การประกาศออก

ญี่ปุ่นนั้นก็เพียงมิตรประเทศเท่านั้น มิใช่มิตรร่วมสงคราม เหมือนดังที่ได้ประกาศออกไปเป็นทางการ

ไปเท่านั้น เนื้อแท้แล้วอังกฤษอเมริกาก็ยังคงเป็นมิตรของเรา เช่นกัน รัฐบาลไทยไม่ต้องการเป็นศัตรูกับใคร แต่เหตุการณ์มันบีบบังคับให้เราต้องทำเช่นนั้น เราต้องแสดงละคร เป็นละครการเมือง ซึ่งเราคิดว่าเราตีบทแตก แต่ญี่ปุ่นเขาดูออก เขาจึงคุมเชิงเราตลอดเวลา แต่ไม่สามารถจะจับผิดเราได้อย่างชัดเจน หนักหนาหากเขาได้เลย จึงสร้างความหวาดระแวงแคลงใจให้แก่เขามีใช้น้อยเหมือนกัน

เพราะทางราชการทหารรู้ แต่ทางราชการพลเรือนและตำรวจไม่รู้ เรื่องมันจึงทำให้เกิดการปวดเศียรเวียนเกล้าไปตามๆ กัน

ผมมาคิดว่า ถ้าเสรีไทยผู้นั้นตกอยู่ในกำมือญี่ปุ่น ก็คงถูกสอบปากคำกันอย่างหนักหน่วง และอาจจะต้องถูกลงโทษด้วยการกรอกปากด้วยน้ำสบู ซึ่งเป็นวิธีการที่ญี่ปุ่นใช้ลงโทษเชลยชาติอื่นอย่างทารุณมาหลายรายแล้ว

ส่งท้าย

เรื่องราวของ “ญี่ปุ่นบุกปัตตานี (ภาคผนวก)” อันได้จากเหตุการณ์ที่ประสบด้วยตนเองบ้าง จากการสอบถามบ้าง จากคำบอกเล่าจากชาวบ้านบ้าง ก็หมดสิ้นเพียงแค่นี้ หลังจากนั้นก็ไม่มีความรู้ในจังหวัดปัตตานี ที่พอจะชวนให้น่าสนใจติดตาม ผมจึงหันไปอาศัยข่าวคราวจากหนังสือพิมพ์เพียงอย่างเดียว จนกระทั่งสิ้นสุดสงคราม

จากเหตุการณ์ในช่วงสงครามครั้งนี้ ใครจะว่าไทยเราในทางเสียหายอย่างไร เป็นสิทธิ์ของความคิดแต่ละคน แต่ละชาติ อย่างเช่นหนังสือพิมพ์อังกฤษที่ประณามไทยว่า “เหมือนโม่ไม่เล่นลม” คือ พลิ้วไปพลิ้วมานั่นเอง ก็ช่างเขาปะไร” ข้อสำคัญอยู่ที่ว่าเราสามารถรักษาเอกราช ชาติปลอดภัย รอดพ้นจากปากเหยี่ยวปากกาไปได้ ก็เป็นสิ่งที่คนไทยควรภาคภูมิใจแล้วใช่ไหมครับ...
ผมคิดของผมอย่างนี้